

ویدین سائکین

ویدین سائکین (زاده ۱۹۶۰ میلادی) یک سیاستمدار و دیپلمات روس است. او در دولت روسیه در سمت‌های مختلفی فعالیت کرده‌است. او در دولت روسیه در سمت‌های مختلفی فعالیت کرده‌است. او در دولت روسیه در سمت‌های مختلفی فعالیت کرده‌است.

ویدین سائکین در یک دیدار

ویدین سائکین در یک دیدار

در روزهایی که جنگ اوکراین و حواشی مرتبط با آن همه توجهات را به سوی خود معطوف کرده است؛ اوضاع سیاسی در منطقه بالکان هم چندان مساعد نیست و هر لحظه انتظار بالا گرفتن تنش‌ها و تبدیل آن به یک درگیری تمام عیار سیاسی و نظامی وجود دارد. با توجه به پیشینه درگیری‌های خونین نظامی در این نواحی (دهه ۱۹۹۰ میلادی) از یک سو و ترکیب متنوع قومی و دینی ساکنان آن از سوی دیگر، همواره به این منطقه به چشم انبار باروت یا در تعبیری دیگر آتش زیر خاکستر نگریسته شده است. در چنین شرایطی به نظر می‌رسد جنگ اوکراین از این ظرفیت برخوردار است که جرعه‌درون انبار باروت را رقم زده یا همان یادی باشد که آتش زیر خاکستر را بار دیگر شعله ور می‌سازد. در همین راستا تنش‌های اخیر منطقه بالکان و چگونگی ارتباط آن با بحران اوکراین، موضوعی است که مورد توجه تحلیلگران نشریه «اخبار دفاعی آمریکا» قرار گرفته است. «تام کینگتون» و «سیاستین اسپرنگر» و تحلیلگری هستند که در شماره اخیر این نشریه به نکاتی در رابطه با شرایط میدانی جنگ اوکراین و همچنین به ارتباط تحولات بالکان با این جنگ پرداخته‌اند. اگر چه روشن است که این تحلیل با نگاه جانبدارانه نسبت به ناتو و جهان غرب نگاهیست شده و به‌طور قطع تنها زاویه خاصی از واقعیت ماجراها در بالکان را تحت پوشش قرار می‌دهد؛ اما از جهت شناخت نسبی رویکردها و موقعیت ناتو و جهان غرب در جنگ اوکراین و همچنین پیوندهای موجود میان بروز تنش‌های اخیر در بالکان و تداوم بحران در اوکراین، می‌تواند حائز اهمیت تلقی شود.

بازیگری ناتو در بیرون از منازعه

از منظر «تام کینگتون» و «سیاستین اسپرنگر» تحلیلگران نشریه «اخبار دفاعی»، تا به این لحظه می‌توان ناتورا پیروز میدان جنگ در اوکراین تلقی کرد. آنها دلایلی را در این زمینه مطرح می‌کنند، مانند اینکه نیروی تهاجمی روسیه نسبت به ابتدای جنگ تضعیف شده و ملت‌های مختلف برای پیوستن به ناتو پیشگام شده‌اند. با این همه در نگاه آنها پیروزی اصلی ناتو از جای دیگری سرمنشا می‌گیرد؛ اینکه ناتو ضمن حفظ فاصله و بدون ورود مستقیم به درگیری، توانسته از اوکراین حمایت و پشتیبانی کند. در واقع آنها معتقدند که ناتو در طی این جنگ در مسیر درست و خوبی حرکت کرده؛ چرا که در عین حال که سازمان به‌عنوان یک مجموعه خود را بیرون از منازعه نگاه داشت، دست اعضا را به‌صورت انفرادی باز گذاشت تا با ارسال تجهیزات و کمک‌های نظامی به اوکراین، در جهت تضعیف روسیه و ممانعت از موفقیت آن گام بردارند. بدین ترتیب است که ناتو بدون شلیک حتی یک گلوله تاکنون پیروز میدان تلقی می‌شود. حالا با فرارسیدن زمستان و پایین آمدن دما، مقامات غربی انتظار دارند که وقفه‌ای در جنگ ایجاد شود؛ اما اینکه آیا این وقفه می‌تواند به آغاز مذاکرات میان روسیه و اوکراین منجر شود، هنوز روشن نیست.

کمبود تجهیزات نظامی؛ چالش میدانی ناتو

در شرایطی که تحلیلگران نشریه «اخبار دفاعی» آمریکا، ناتورا پیروز کنونی منازعه اوکراین معرفی می‌کنند، در ادامه تحلیل خود نمی‌توانند نگرانی‌ها نسبت به ضعف‌های ناتو درصورت طولانی شدن جنگ را پنهان کنند. در این راستا آنها به شکلی صریح اعتراف می‌کنند که در روی زمین و در صحنه میدانی جنگ یک چالش و معمای سخت در حال ظهور است. مهمات اوکراین و متحدانش در حال اتمام است. «کینگتون» و «اسپرنگر» تأکید می‌کنند که اخیراً از سوی چندین مقام غربی آمارهای هشدار دهنده‌ای در مورد تجهیزات تویخانه‌ای منتشر شده است. در همین راستا اظهارنظری با این مضمون به «مارک میلی» رئیس ستاد مشترک ارتش آمریکا نسبت داده شده که «مهماتی که اوکراینی‌ها در طی یک هفته شلیک می‌کنند، به همان مقداری است که غرب می‌تواند آن را در طی یک ماه تولید کند.» در کنار این اظهارنظر رئیس ستاد مشترک آمریکا، ژنرال «میکائیل بایدن» یکی دیگر از فرماندهان ارشد نظامی ایالات متحده هم می‌گوید: «در حال حاضر بحثی کاملاً جدی در مورد آمادگی صنایع دفاعی برای افزایش ظرفیت تولید وجود دارد.» از نظر این ژنرال آمریکایی، کمبودهای در حال ظهور در مسیری قرار گرفته‌اند که ملاحظات عملی را در رابطه با چگونگی پیشبرد جنگ ضروری می‌سازد. این یک بحث مهم آینده است، ما به چه میزان و به چه مدت قادریم حمایت‌مان را از اوکراین حفظ کنیم؟

جهان‌شهر

«فرهیختگان» گزارش می‌دهد

تنش در بالکان؛ ردپای روسیه در حیاط خلوت ناتو

حمایت صربستان قرار دارد، اکنون در معرض جدایی از بوسنی‌وهرزگوین قرار گرفته است. حضور و نقش روسیه در این جمهوری نیز قابل ملاحظه است چنانکه تعلیم نیروی پلیس این جمهوری برعهده مسکو است. علاوه بر این در ماه سپتامبر و در جریان ملاقات برنامه‌ریزی شده پوتین با «میلورا دودیک»، رئیس منطقه صربسکا، وی علناً غرب را در تحریک روسیه برای تهاجم به اوکراین مقصر دانست.

با در نظر گرفتن این تحولات نیروهای حافظ صلح در بوسنی‌وهرزگوین به بیش از ۱۰۰۰ نفر افزایش یافته است، اما به عقیده «صمت فاتح کانکار» همکار برنامه مشارکت برای صلح در کالج ناتو، تردید جدی وجود دارد که این تغییر بتواند شرایط بهتری ایجاد کند؛ چرا که اتحادیه اروپا می‌داند که در صورت بروز هر گونه مشکلی در بوسنی‌وهرزگوین، این مقدار نیروی حافظ صلح کافی نخواهد بود. در عین حال عصمت فاتح بر این نظر است که جنگ اوکراین فرخوان‌ها را در جمهوری صربسکا برای جدایی طلبی و برچیدن سلسله بوسنی‌وهرزگوین تشویق کرده است. این حرکت‌ها در زمانی انجام گرفته که سفیر روسیه می‌گوید که در صورت تمایل بوسنی به الحاق با ناتو، این کشور می‌تواند گزینه اوکراین را مد نظر قرار دهد.

کوزوو؛ آتش زیر خاکستر

مورد کوزوو را می‌توان کاملاً مجزا از شرایط بوسنی‌وهرزگوین تلقی کرد. صربستان در سال ۱۹۹۹ تلاش کرد تا جنبش جدایی طلبی را که بوسلیه گروه‌های قومی آلبانیایی تبار در کوزوو ایجاد شده بود، سرکوب کند. با این همه پس از مداخله ناتو و بمباران بلگراد توسط جنگنده‌های این سازمان، کشور مستقل کوزوو تاسیس شد و توسط ایالات متحده و بیشتر کشورهای غربی مورد شناسایی قرار گرفت؛ هر چند که روسیه و چین از شناسایی رسمی آن امتناع کردند.

در سایه چنین وضعیتی است که اکنون یک جنجال به ظاهر کوچک بر سر تصمیم کوزوو برای توقف استفاده شهروندان صرب‌تبار از وسایل نقلیه پلاک شده در صربستان، می‌رود تا به کشیده شدن ماشه خشونت‌ها در این منطقه تبدیل شود. این مساله پس از آن شکل جدی‌تری به خود گرفت که قضات صرب تبار و ۵۰۰ افسر پلیس منطقه صرب‌نشین کوزوو دست از کار کشیدند.

موتنه‌نگرو و صحنه درگیری بی‌پایان حامیان مسکو و غرب

«کینگتون» و «اسپرنگر» در بررسی اوضاع موتنه‌نگرو، از آن به‌عنوان کشوری یاد می‌کنند که تا زمان استقلال در سال ۲۰۰۶ شریک صربستان در فدراسیون محسوب می‌شد. علاوه براین آنها این ادعا را مطرح می‌کنند که با هر بسیاری از تحلیلگران سیاسی، روسیه در پس پرده کودتای ناموفقی قرار داشت که در سال ۲۰۱۶ رخ داد و هدف آن نیز جلوگیری از پیوستن این کشور به ناتو بود. با این حال موتنه‌نگرو یک سال بعد به ناتو ملحق شد، اما به‌رغم الحاق به ناتو، در طی این سال‌ها منازعه میان سیاستمداران حامی روسیه و غرب همچنان تداوم یافته است. به‌عنوان یک نمونه بارز، در ماه سپتامبر موتنه‌نگرو ۶ دیپلمات روسیه را از کشور اخراج کرد، آن هم به این علت که «راسکو کونیویچ» وزیر دفاع حامی غرب روسیه را به دست داشتن در حمله سایبری بزرگی به کشور متهم می‌کرد. اما دست‌یک‌ماه بعد از این رخداد، مخالفان وزیر دفاع در پارلمان موفق به برکناری وی شدند.

تضعیف از درون، استراتژی جدید روسیه در برابر ناتو

درنهایت نویسندگان نشریه اخبار دفاعی بر این باور هستند که روسیه از طریق اهرم‌هایی چون صربستان یا شکاف‌های قومی موجود در دیگر کشورهای بالکان به دنبال فشار بر ناتو است. آنها به گفته‌های «گارسویچ» استناد می‌کنند که از احتمال بهره‌گیری روسیه از این ابزار سخن می‌گوید. این [حمایت از جدایی طلبی] برگ برنده‌ای است که آنها از آن استفاده نخواهند کرد، اما تلاش می‌کنند که کشور [بوسنی‌وهرزگوین] را ضعیف و ناتوا مشغول نگاه دارند. این همان اتفاقی است که در مولداوی و قفقاز نیز رخ داده است. روسیه به منازعات منجمد علاقه‌مند است. در همین راستا «کونیویچ»، وزیر دفاع پیشین و برکنار شده موتنه‌نگرو هم معتقد است که «اگر چه پروژه جلوگیری از الحاق موتنه‌نگرو به ناتو ناکام ماند، اما روسیه استراتژی دیگری را در پیش گرفته است؛ استراتژی‌ای که بر بی‌ثبات‌سازی سازمان ناتو از درون و از طریق واسطه‌هایش اتکا دارد.»

۱۳

یادداشت

همکاری نانوشته دولت ارمنستان و رژیم باکو

برای حذف روسیه از معادلات منطقه

پاشین اف علیه پوتین

مهدی سیف‌تیریزی

پژو‌هشگر مسائل بین‌الملل

در روزهای اخیر و پس از انسداد کریدور لاجین توسط نیروهای به‌اصطلاح طرفدار محیط‌زیست کشور آذربایجان و احتمال بروز فاجعه انسانی در آرتاساخ پایتخت قره‌باغ کوهستانی، شاهد هجمه دیپلماتیک همزمان و هماهنگ مسئولان سیاسی ارمنستان و رژیم باکو به بهانه عدم انجام وظایف نیروهای صلح‌بان روسی در گذرگاه لاجین به کرملین بوده‌ایم. اما به نظر می‌رسد در پشت این فشار هماهنگ بر روسیه دلایل خاصی نهفته است.

تقابل پاشینیان با دولت روسیه

با گذشت دو هفته از بسته شدن تنها راه ارتباطی قره‌باغ کوهستانی با جهان خارج و وخامت اوضاع انسانی ۱۲۰ هزار ارمنی ساکن در آرتاساخ، مسئولان سیاسی ارمنستان، رژیم باکو را عامل بسته شدن کریدور لاجین اعلام کرده‌اند و از سوی دیگر مسکو را مسئول گشایش مجدد آن می‌دانند زیرا ماموران حافظ صلح روسی به‌عنوان ضمانت اجرای مواد توافقنامه ۹ نوامبر ۲۰۲۰ در منطقه حضور دارند.

در همین زمینه «نیکول پاشینیان» در روزهای گذشته به‌صراحت اعلام کرد تعهد تعیین شده در بیانیه سه‌جانبه، یعنی اعمال کنترل بر کریدور لاجین توسط نیروهای حافظ صلح روسی انجام نمی‌شود هرچند این موضوع به دلیل اقدامات غیرقانونی رژیم باکو است اما این موضوع وضعیت را تغییر نمی‌دهد زیرا نقطه کلیدی حضور نیروهای حافظ صلح روسیه به‌منظور جلوگیری از وقوع چنین بی‌قانونی از سوی نیروهای آذری است.

این سبک از اظهار نظرات و ایجاد فشار سیاسی روی روسیه از سوی مسئولان دولتی ارمنستان در روزهای اخیر ادامه داشته است. «آرمن گریگوریان» رئیس شورای امنیت ارمنستان طی صحبت‌هایی مدعی شده روسیه، ارمنستان را مجبور می‌کند تا از طریق خاک خود نیروی میان ارمنستان و ارائه کند و در عوض به اتحاد روسیه و بلاروس بپیوندد. اظهارات به‌شدت از سوی کرملین رد شده است.

در ادامه همین روند می‌توان به عدم حضور «میزوریان» وزیرخارجه ارمنستان در نشست سه‌جانبه وزرای خارجه روسیه، آذربایجان و ارمنستان در مسکو اشاره کرد که با رویکردی انتقادی نسبت به عملکرد کرملین همراه بود و نشان‌دهنده یک رویکرد ویژه در تقابل سازی میان ارمنستان و روسیه در میان سیاستمداران طیف غربگرای ایران است.

این تقابل میان مسکو و طیف غربگرای حاکم بر ایران از سالل ۲۰۱۸ و زمان وی کار آمدن نیکول پاشینیان آغاز شده است. او تلاش کرده با فاصله گرفتن از مسکو روابط خود را با غرب گسترش دهد و این امر از سوی روسیه رد شده است زیرا این مساله جزو خطوط قرمز روسیه در حوزه خارج نزدیک این کشور است.

از همین‌رو برخی کارشناسان، جنگ ۲۰۲۰ قره‌باغ را نتیجه برداشته شدن دست حمایتی روس‌ها از پشت سر ارمنستان می‌دانند. کرملین با این کار به پاشینیان نشان داد که بدون خواست و حضور آنان در قفقازجنوبی اتفاقی رخ نخواهد داد و اجازه حضور نیروی دیگری را در منطقه نمی‌دهد.

این تقابل در تمام مدت بعد از جنگ ۲۰۲۰ نیز با شدت و ضعف ادامه پیدا کرده است. پس از شروع بحران اوکراین و تمرکز روس‌ها بر درگیری‌ها در این کشور، اما از اهمیت مساله فعلی قفقاز برای آنها کاسته شده است. این امر فرصت مناسبی در اختیار نیروهای غربگرا در ارمنستان به رهبری پاشینیان قرار داد. از همین رو پاشینیان سعی کرد با ایجاد فشار سیاسی بر روسیه و ناتوان نشان دادن نیروها و سیاست‌های این کشور در حل مساله قره‌باغ زمینه مناسبی را برای حضور نیروهای فرامنطقه‌ای در قفقازجنوبی فراهم سازد. پاشینیان در آخرین سخنرانی خود خواستار حضور نیروهای سازمان همکاری و امنیت اروپا (گروه مینسک) با نیروهای حافظ صلح سازمان ملل در منطقه لاجین به جای نیروهای حافظ‌صلح روسی شد.

نفع آنکارا و باکو از حذف روسیه از معادلات قفقاز جنوبی

مسئولان سیاسی رژیم باکو یارد تمام ادعاهای مسئولان ارمنی، ماموران حافظ صلح روسی را مسئول بسته شدن کریدور لاجین معرفی می‌کنند. به عبارتی دیگر باکو و آنکارا به شکلی تقویت کننده مواضع ارمنستان در قبال روسیه هستند. زیرا با خروج روس‌ها از منطقه رژیم باکو نت‌تها مساله قره‌باغ را براساس برنامه‌های خود حل خواهد کرد بلکه این امکان را دارد که در دیگر مسائل هم از موضع قدرت با ارمنستان وارد گفت‌وگو شود و تغییرات ژئوپلیتیکی منظر خود و ترکیه از جمله کریدور زنگزور (دالان تورانی ناتو) را در منطقه به اجرا درآورد.

وجود پاشینیان برای پیشبرد برنامه‌های باکو و آنکارا در منازعه فعلی یک امتیاز محسوب می‌شود به گونه‌ای که حتی وزرای خارجه ترکیه و آذربایجان در زمان اعتراضات مردمی بر ضد دولت پاشینیان، از وی حمایت کرده و اعتراضات را نوعی کودتا برشمردند.

جمع‌بندی

باتوجه به روندهای سیاسی موجود در نحوه کنش سیاستمداران ارمنستان و آذربایجان به نظر می‌رسد آنان بر این موضوع تأکید دارند که مسکو به تعهدات خود در مورد توافقنامه ۹ نوامبر ۲۰۲۰ عمل نمی‌کند. به نظر می‌رسد هدف نهایی و اصلی این اقدامات علیه مسکونشان داده این مساله است که هرگونه پیمان صلح مابین ارمنستان و آذربایجان نمی‌تواند تحت نظارت کرملین منعقد شود به این دلیل که مسکو نتوانسته امنیت گذرگاه لاجین را تضمین کند.

از دیگر اهداف، بی‌اعتبارسازی روسیه در افکار عمومی ارمنستان و آذربایجان است تا دست کرملین را در حوزه نفوذ سنتی خود بسته و ابتکارات این کشور در زمینه صلح میان کشورهای آسیای میانه و قفقاز را خنثی کرده تا از نفوذ و قدرت روسیه در منطقه به‌شدت کاسته شود. ثمره این اقدام برای آذربایجان و ارمنستان این است که نشان دهند نسخه روسی راه‌حل مشکلات منطقه نیست و هرگونه اتکا به روسیه برای حل مشکلات منطقه‌ای اشتباه است. این برداشت کاملاً در راستای خواست کشورهای غربی به‌منظور کاهش قدرت روسیه در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی طرح‌ریزی شده و به اجرا درآمده است.